

ירושלים, ח' חשוון התשפ"א
27 באוקטובר 2020

לכבוד
ועדי הנהלות
חברי אגודות שיתופיות
יועצים משפטיים

א.ג.נ,

הנדון: כינוס אסיפות כלליות ועריכת הצבעות באגודות שיתופיות בתקופת הקורונה

סמך: הנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 12.7.2020
הנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 20.8.2020
הנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 16.9.2020

הנחיה זו מפרטת דרכים מומלצות להתכנסות אסיפות כלליות ועריכת הצבעות בימים אלו. נוכח התמשכות מגפת הקורונה וההבנה כי יש להתנהל ב"שגרת קורונה" תוך הקפדה ושמירה על בריאות הציבור, מומלץ לאגודות להימנע מכינוס אספות כלליות פיזיות ולקיימן באמצעים דיגיטליים, כמפורט להלן.

מומלץ כי האגודות יפעלו לקידום והטמעת השימוש באמצעים טכנולוגיים אצלן לצורך קיום אספות כלליות לרבות הצבעות. מומלץ לאגודות שיתופיות שבתקנון קיימת הוראה מפורשת המונעת אפשרות שימוש באמצעים טכנולוגיים לניהול ענייני האגודה, לפעול לשינוי התקנון. ככל שקיים קושי בתיקון התקנון, ניתן לפנות למשרדנו.

כל האמור במסמך זה כפוף להוראות משרד הבריאות, המתעדכנות מעת לעת.

הנחייה זו כוללת שלושה נדבכים:

מס' עמוד	נושא
2	הנחיות לכינוס אסיפה כללית בתקופת קורונה וקיום הצבעה גלויה;
3	הנחיות לקיום הצבעות חשאיות
7	קובץ שאלות ותשובות לעניין פעילות האגודות בתקופת הקורונה. הקובץ כולל שאלות שהופנו אלינו מטעם נציגי האגודות השיתופיות.

א. הנחיות מעודכנות לכינוס אסיפה כללית בתקופת הקורונה וקיום הצבעה גלויה

בעבר, השיטה המסורתית לכינוס האספות הכלליות כללה הגעה פיזית אל מקום כינוס האסיפה לצורך דיונים בנושאים המועלים על סדר היום ולאחריה הצבעה בהרמת יד או באמצעות קלפי (כשנדרשה הצבעה חשאית).

בשנים האחרונות ולצד כניסתן המשמעותית של המערכות הדיגיטליות לחיינו, החלה לחלחל ההבנה כי ניתן להרחיב את אפשרויות ההתכנסות וההצבעה ולאפשר קיומן בדרכים נוספות. הבנה זו התחזקה ביתר שאת בתקופה האחרונה, בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, אשר חיבה "שינוי כללי המשחק" על מנת לאפשר את המשך תפקודן השוטף של האגודות השיתופיות.

כחלק מכך ובהתאם להנחיות רשם האגודות השיתופיות מיום 16.9.2020, האגודות מתבקשות להימנע ככל הניתן מכינוס פיזי של האספות הכלליות, ולהעדיף כינוס האספות הכלליות באמצעים טכנולוגיים. משרדנו ער לכך כי בעוד שישנן אגודות העושות בשגרה שימוש באמצעים טכנולוגיים לניהול ענייני האגודה והאספות הכלליות, ישנן גם לא מעט אגודות המתקשות בשימוש באמצעים אלו. הרחבת אפשרויות ההתכנסות באמצעות שימוש באמצעים טכנולוגיים תאפשר להגדיל את מעורבות חברי האגודה והשתתפותם בכינוסים ובדיונים בתקופות שגרה ובייחוד בתקופה זו.

על כן מומלץ כאמור להטמיע שימוש באמצעים טכנולוגיים, וככל שקיימת מניעה בתקנון – לפעול לתיקונו. ניתן כאמור לפנות למשרדנו לקבלת סיוע.

להלן מספר חלופות לכינוס שאינו פיזי של אספות כלליות וקיום הצבעה גלויה בכפוף לעמידה בתנאים הרלוונטיים לכל חלופה:

תנאים להתכנסות	אופן קיום ההצבעה הגלויה	אופן כינוס האסיפה	
<ul style="list-style-type: none"> יש לוודא כי אין בתקנון האגודה הוראה שמונעת התכנסות בדרך זו. יש לעדכן מבעוד מועד את כל חברי האגודה בכתב על מתכונת הדיון וההצבעה. יש לוודא עם כל חברי האגודה שהמתכונת ישימה עבורם. כל חבר אגודה רשאי להתריע בפניי הוועד כי המתכונת אינה ישימה עבורו ועל ועד האגודה למצוא לחבר האגודה פתרון ישים. בזמן הדיון - יש להקפיד על מתן הזדמנות לכל חבר אגודה הרוצה בכך להשתתף ולהשמיע דעתו.	ההצבעה תתבצע בהרמת ידיים בתום האסיפה או במועד אחר שייקבע.	היוועדות חזותית בה כל החברים יוכלו לשמוע ולראות אחד השני <u>בזמן</u> .	חלופה א' - היוועדות חזותית (VIDEO) (CONFERENCE)

<ul style="list-style-type: none"> • מומלץ כי אגודות שאינן מנוסות בשימוש באמצעים אלה דרך קבע, יבצעו ניסיון במועד מוקדם לאספה. 			
<ul style="list-style-type: none"> • הוועד יציג מבעוד מועד בפני כל חברי האגודה את נושא האספה, מסמכים רלוונטיים ופרטים אודות מתכונת הדיון וההצבעה. • הוועד ייקבע פרק זמן בו תינתן לחברי האגודה הזדמנות לשלוח את עמדתם ביחס להודעת הוועד. פרק הזמן לא יפחת מ-3 ימי עסקים. • הוועד יעביר את העמדות שהגיעו לפניו לידיעת כלל חברי האגודה כדי שאלו תעמודנה לפנייהם טרם ההצבעה. • הוועד ייקבע פרק זמן נוסף ובו תינתן לכל חבר אגודה הזדמנות להגיב לעמדות שהוצגו. פרק הזמן לא יפחת מ-3 ימים. • הוועד יעביר לכל חברי האגודה פרטים אודות מועד קיום ההצבעה ונוסח ההצבעה. 	<p>כל חבר אגודה ישלח את הצבעתו <u>בכתב</u> באמצעות האמצעי שנבחר במועד ובמקום שייקבע לכך מראש.</p>	<p>1. היוועדות באמצעים טכנולוגיים אחרים - אמצעים טכנולוגיים שאינם היוועדות חזותית, כדוגמת - דואר אלקטרוני, sms, WhatsApp, אפליקציות ייעודיות (מקומי, קהילנטי), ערוצים מקומיים ועוד. ניתן לשלב כמה אמצעים יחד.</p> <p>ב. כינוס אספות כלליות והצבעה גלויה שלא באמצעים טכנולוגיים: האספה תתכנס באמצעות דואר רגיל, במכתב ליד דלת הבית או בעלון האגודה (ככל שישנו). הוועד יפרט את הנושאים העומדים לדיון. לחברי האגודה תינתן אפשרות להתייחס בכתב. הוועד יאסוף וירכז את כל העמדות במועד ובמקום אחד שיגדיר לכך מראש.</p>	<p>חלופה ב' - העברת מסרים בכתב אופציה זו מיועדת לימי הקורונה, בהם קיימת מגבלה על התכנסויות, ולאגודות שיתופיות שאינן יכולות לקיים את הדיון באמצעים חזותיים או להתכנס בהתאם להנחיות משרד הבריאות.</p>

ב. הנחיות לקיום הצבעות חשאיות

לאורך שנים ארוכות בכל פעם שנדרשה הצבעה חשאית, הגיעו חברי האגודות השיתופיות אל תיבת הקלפי והצביעו מאחורי פרגוד באמצעות פתקי הצבעה ומעטפות.¹

במרוצת השנים התפתחו חלופות טכנולוגיות לקיום הצבעות חשאיות. למערכות הטכנולוגיות יתרונות משלהן: הן מאפשרות הצגה מיידית של תוצאות ההצבעה, נגישות לכל דורש ותורמות לשקיפות ההליך. מערכות אלה עשויות לצמצם טענות בדבר זיוף קולות, כפל הצבעות וכן טעויות אנושיות אחרות.

מומלץ כי האגודות השיתופיות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים לצורך הצבעה חשאית, ולמצער את השימוש בהן בתקופת הקורונה (ראו נוסח מוצע בסעיפים 6-7 לחלק ג' להנחייה זו).

להלן שתי חלופות לקיום הצבעה חשאית. החלופה הראשונה, מתייחסת לקיום הצבעות חשאיות באמצעים דיגיטליים; החלופה השנייה, מתייחסת למצבים בהם לא ניתן, בשלב זה, לקיים הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים.²

חלופה א' - הצבעות חשאיות באמצעים דיגיטליים

ככל שנדרשת הצבעה חשאית, ניתן לקיימה רק במערכת טכנולוגית שמקיימת את הדרישות הבאות:

1. יכולת זיהוי ודאי של חבר האגודה המצביע באמצעות "הזדהות חזקה" כדוגמת - תעודת זהות, מספר טלפון, סיסמה חד-פעמית (OTP) ועוד.
2. יכולת מניעת כפל הצבעות.
3. יכולת מניעת זיוף זהות הבוחר.
4. מערכת אשר מבצעת שקלול התוצאות.
5. יכולת מוכחת בשמירה על חשאיות ההצבעה (לרבות היעדר יכולת לאחזר את המידע באופן המזהה את הצבעת חבר האגודה).

חלופה ב' - הצבעות חשאיות באגודות בהן לא ניתן, בשלב זה, לקיימן באמצעים דיגיטליים, ויש לקיימן בהתאם

להוראות משרד הבריאות התקפות לאותה עת

יש לשים לב להתקיימות הכללים הבאים בהצבעות חשאיות:

<u>1.</u>	<u>מינוי ממונה קורונה</u>	<ul style="list-style-type: none"> • אחד מחברי ועדת הקלפי יהיה ממונה קורונה לשמירה על מגבלות משרד הבריאות (סעיף 5 להלן). • ממונה הקורונה יקבע ויפרסם כללים להגבלת מספר הנכנסים למקום בהתאם להנחיות, ויפעל ליישומן.
<u>2.</u>	<u>מקום הצבת הקלפי</u>	<ul style="list-style-type: none"> • מומלץ כי המקום יהיה בחלל הפתוח תוך הקפדה על הכללים לשמירת חשאיות ההצבעה.

¹ ראה תקנה 49 לתקנות האגודות השיתופיות (רשויות האגודה), התשל"ה-1975.

² ניתן גם לבצע הצבעה משולבת - דיגיטלית ופיזית - כשהמערכת הדיגיטלית תומכת בכך, בכפוף לאמור בהנחייה זו ובשים לב למניעת כפל הצבעות.

<ul style="list-style-type: none"> יש להקפיד על מגבלת משרד הבריאות ביחס להתקהלויות וכמות אנשים מותרת במרחב פתוח/ בחלל סגור. 		
<ul style="list-style-type: none"> תלוי במספר חברי האגודה. כאשר לאגודה מספר חברים גדול, ניתן לפרוס את ההצבעה על פני יותר מיום אחד, אך לא יותר משלושה ימים. יש לזמן מראש את חברי האגודה בפרקי זמן נפרדים. לדוגמה: כל מי ששם משפחתו מתחיל באותיות אי-גי יגיע בין השעה 10:00 – 12:00. יש לצמצם מספר השוהים במקום ההצבעה והתקהלות בזמן ההמתנה. בהצבעה שנמשכת למעלה מיום אחד – על ועדת הקלפי לספור ולתעד את מספר המעטפות בסוף יום ההצבעה וכן לתעד מספר מצביעים. 	<u>משך זמן ההצבעה</u>	.3
<ul style="list-style-type: none"> בהצבעה הנמשכת יותר מיום אחד – יש לנעול את תיבת הקלפי. ועדת הקלפי תוודא נעילת הקלפי בכספת / מקום בטוח למשך הלילה. 	<u>שמירת תיבת הקלפי</u>	.4
<ul style="list-style-type: none"> יש להציב בכניסה שלטי הסברה עם הכללים. יש להציב עמדה הכוללת כפפות וחומר לחיטוי הידיים. יש לבצע מדידת חום יש לעטות מסיכת לאורך כל השעות במקום ההצבעה. יש להקפיד על שמירת מרחק של 2 מטרים בין אדם לאדם (גם בין חברי ועדת הקלפי) ולסמן בהתאם מקומות לעמידה בתורים. יש להימנע ממגע פיזי. <p><u>יש להמשיך ולהתעדכן במגבלות משרד הבריאות מעת לעת</u></p>	<u>הקפדה על מגבלות משרד הבריאות</u>	.5

ג. קובץ שאלות ותשובות לעניין התכנסות ועריכת הצבעות בתקופת הקורונה

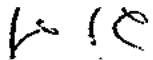
הצבעות	
1.	<p>שאלה: האם בהצבעה המתקיימת באמצעים טכנולוגיים, יכולים להצביע רק חברי אגודה שהשתתפו באסיפה בהיוועדות חזותית?</p> <p>תשובה: ככל שההצבעה מתקיימת במהלך האסיפה הדיגיטלית ולפני שהיא נסגרה, רק חבר שהתחבר לאסיפה בכל שלב שהוא, יוכל להשתתף בהצבעה. ואולם, ככל שהוחלט להעביר את ההצבעה למועד אחר - יכול להצביע כל חבר אגודה הרוצה בכך.</p>
כינוס אספות כלליות	
2.	<p>שאלה: האם בהתכנסות אסיפה באמצעים טכנולוגיים נדרשים כל התנאים של אסיפה רגילה?</p> <p>תשובה: הוראות תקנון האגודה חלות גם במקרים בהם מתכנסת האסיפה הכללית באמצעים דיגיטליים, לרבות פרסום סדר היום, מניעת האפשרות להוסיף על סדר היום, המניין החוקי, תיעוד דיוני האסיפה וכיו"ב.</p>
3.	<p>שאלה: כיצד קובעים מניין חוקי באסיפה באמצעים טכנולוגיים?</p> <p>תשובה: כל חבר אגודה שנכנס לקישור בהיוועדות החזותית ונשאר מחובר לפחות עד לאחר פתיחת האסיפה-נרשם כמי שנכח בה לצורך קביעת המניין החוקי לפתיחת האסיפה.</p>
4.	<p>שאלה: אם בתקנון האגודה אין הוראה מפורשת שאוסרת שימוש באמצעים טכנולוגיים, האם ניתן לכנס את האסיפה באמצעים אלה?</p> <p>תשובה: לעניות דעתנו כן. בכל מקרה, מומלץ כי האגודות השיתופיות יסדירו בתקנון האגודה במפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים, ולמצער את השימוש בהן בתקופת הקורונה.</p>
5.	<p>שאלה: מה עושים אם בתקנון האגודה יש הוראה מפורשת שאוסרת שימוש באמצעים טכנולוגיים או הוראה מפורשת המגדירה רק דרך אחת לקיום הצבעות באסיפה כללית, למשל ב"הרמת יד"?</p> <p>תשובה: ככל שישנה הוראה מפורשת האוסרת שימוש באמצעים טכנולוגיים, יש לפעול לשינוי התקנון (ראו מטה נוסח מוצע). ככל שישנן הוראות המאפשרות קיום הצבעה בדרך אחת בלבד, יש לבחון אם ניתן לקיימה באמצעים דיגיטליים כדוגמת אמצעים חזותיים. כך למשל בכינוס אסיפה כללית באמצעות תוכנת ZOOM ניתן לקיים הצבעות "בהרמת יד". בכל מקרה, מומלץ להסדיר באופן מפורש את השימוש באמצעים דיגיטליים.</p>
שינוי תקנון	
6.	<p>שאלה: האם ישנו נוסח מוצע לשינוי תקנון ביחס לקיום הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים?</p> <p>תשובה: כן. להלן נוסח הסעיף:</p> <p>"על אף האמור בכל מקום בתקנון זה בעניין הצבעה חשאית - ככל שהוחלט על קיום הצבעה חשאית או שנדרשת הצבעה חשאית על-פי התקנון, וכל עוד קיימות מגבלות משרד הבריאות לשגרה בזמן קורונה, ניתן יהיה לקיים הצבעה חשאית באמצעים דיגיטליים בהתאם להנחיות המועדכנות של רשם האגודות השיתופיות".</p>
7.	<p>שאלה: האם ישנו נוסח מוצע לשינוי תקנון ביחס לכינוס אסיפות כלליות באמצעים דיגיטליים?</p>

תשובה: כן. להלן נוסח הסעיף:

"על אף האמור בכל מקום בתקנון זה בעניין כינוס אסיפה כללית - כל עוד קיימות מגבלות משרד הבריאות לשגרה בזמן קורונה, ניתן יהיה לכנס אסיפות כלליות באמצעים דיגיטליים בהתאם להנחיות המעודכנות של רשם האגודות השיתופיות".

בתקווה לחזרה מהירה לשגרה והרבה בריאות.

בברכה,

גל הררי גולדמן, עו"ד

סגנית רשמת האגודות השיתופיות